

Во земјите на регионот, специјалните претставници на ЕУ претставуваат политички фигури на меѓународната заедница, кои имаат задача да ја диктираат својата надворешна и безбедносна политика, која последниве десеттина години континуирано се обидува да се наметне кај закрвавените муслимани, Албанци, Хрвати, Срби, Бошњаци итн.

Таквиот став на ЕУ не успеа да пронајде добра почва, бидејќи не постои уникатна формула за

функционирањето на концептот на протекторатите.

Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

ОДНОСИТЕ МЕЃУ ПРЕТСТАВНИКОТ НА ЕУ, МИРОСЛАВ ЛАЈЧАК, И ПРЕМИЕРОТ НА РЕПУБЛИКА СРПСКА, МИРОСЛАВ ДОДИК, СЕ ВРЗАНИ ВО КРПЧЕ

"ТУТОРИ НА "БРИСЕЛСКИ САРАЕВО И ВО

Во овој момент на Балканот се кршат копјата на европската и на американската надворешна политика. Дали станува збор за конкуренција, обид за превласт или комплементарно споделување на скапите "мировни инвестиции"? Според активностите на меѓународната надворешно-политичка конјуктура од сè има по нешто, иако не е напуштена старата дипломатска шпионска школа, која со векови експериментира со земјите во регионот.

Доколку се сирне во историјата, во XVIII и во XIX век примат во дипломатската војна имале кралска Англија, Франција, Австро-Унгарија и Русија. Дури по Втората светска војна на пазарот се наметнал потрошувачкиот менталитет на САД. Тоа значи дека во меѓународните односи конкуренцијата е голема. Она што денес се практикува оди по шема, како "примерот со Вилеровиот гоблен", специјалниот претставник на ЕУ, Мирослав Лајчак, везе во Босна и Херцеговина, неговиот колега Питер Фејт во Косово, а можеби и Република Македонија ќе добие тутор на глава. Се шпекулира со враќањето на амбасадорот Кристофер Хил.

ЛАЈЧАК ВО БОСНА

На Хил простор или бреша му прави посредникот на ОН во преговорите за името, Метју Нимиц, кој секојдневно му

удира заушки на македонскиот политички врв во Скопје. Иако неговата мисија има друга цел, сепак тој се дрзнува да практикува сосема друга политичка стратегија, која е поблиска до Атина, отколку до ставот на официјален Вашингтон, кој под контрола на републиканците не дозволува изместување на позициите на Балканот.

Во контекст на македонската приказна се надоврзува новокомпонирањето босански севдах, кој постојано го слуша словачкиот дипломат Мирослав Лајчак. Тој ја презеде функцијата висок, специјален претставник на ЕУ во Босна и Херцеговина на 1.7. 2007 г. Претходно беше познат како набљудувач на референдумот за независност на Црна Гора.

Лајчак е роден на 20.3.1963 г. во Попрад, Словачка. Дипломирал право на Универзитетот "Комениус" во Братислава и студирал меѓународни односи на Државниот институт за меѓународни односи во Москва. Исто така, дипломирал и на Европскиот центар за безбедносни студии "Џорџ Џ. Маршал" во Гармиш-Партенкирхен, Германија. Дипломатската кариера ја почнал во 1988 г. кога се вработил во чешкословачкото Министерство за надворешни работи, пет години пред мирната поделба на земјата на Чешка и на Словачка, на 1.1.1993 г. Во 1991 г. заминал на својата

прва задача во странство, дестинација му била Москва. Тој работел во чешкословачката Амбасада, а по јануари 1993 г. во словачката Амбасада во рускиот главен град. Од 1993 до 1994 г. Лајчак бил шеф на кабинетот на тогашниот министер за надворешни работи, Јозеф Моравицик. Подоцна Моравицик станал премиер на земјата. Во 1994 г. специјалниот претставник на ЕУ во Босна, Мирослав Лајчак, ја вршел функцијата словачки амбасадор во Јапонија, позиција на која останал до 1998 г. Од 1998 до 2001 г. бил шеф на кабинетот на словачкиот министер за надворешни работи, Едуард Куќан. Исто така, тој бил специјален помошник на Куќан, кој тогаш ја вршел и функцијата специјален претставник на генералниот секретар на ОН за Балканот. Во 2001 г. Лајчак бил испратен во Белград, каде како амбасадор на Словачка во СРЈ (подоцна Србија и Црна Гора) бил надлежен и за Албанија и Македонија. Лајчак имал клучна улога во надгледувањето на референдумот за независност на Црна Гора, кој се одржа на 21.5. 2006 г., додека бил личен претставник на шефот за надворешна политика на ЕУ, Хавиер Солана. Тој беше длабоко вклучен во неколкумесечниот процес на подготвување на референдумот, работејќи како посредник во внатрешниот спор меѓу

КАНОТ" - ПРОТЕКТОРАТИ ВО ИЛИ ... МАКЕДОНИЈА!?

владејачките и опозиционите партии.

Словачкиот дипломат беше избран за местото главен претставник на меѓународната заедница во БиХ, шести откако е формирана позицијата со Дејтонскиот мировен договор од 1995 година. Тој ја презеде функцијата од германскиот претставник Кристијан Шварц - Шилинг, кој најпрво се очекуваше да биде последниот претставник во БиХ, но работите се комплицираа.

"Намера ми е да продолжам да градам врз основите кои беа поставени за време на 12 години спроведување мир

НАЈСЛАБИОТ МЕЃУ НАЈДОБРИТЕ

Во БиХ беше и контроверзниот Педи Ешдаун, кој улогата на висок претставник на меѓународната заедница во Босна и Херцеговина (БиХ) ја презеде од Волфганг Петрич во мај 2002 г.

Џереми Џон Дурам "Педи" Ешдаун е роден на 27.2.1941 г. во Индија. Ја посетувал школата "Бедфорд" во Велика Британија. Во периодот од 1959 до 1972 г. Ешдаун служел во кралските ма-

мисија во ООН во Женева. Од 1976 г. до 1981 г. кога неговата компанија била затворена, тој работел во локалната индустрија во Јовил. По четири месеци без работа станал советник и им помагал на младите невработени лица. Во 1983 г. Ешдаун бил избран за член на Парламентот за Јовил, претставувајќи ги либералдемократите. Тој бил избран за лидер на либералдемократите во јули 1988 г. и на чело на партијата останал до август 1999 г. Парламентот го напуштил во 2001 г. БиХ прв пат ја посетил за време на војната во 1992 г. и е меѓу оние кои се залагале за послонна воена интервенција. Како висок претставник Ешдаун ја надгледувал имплементацијата на Дејтонскиот мировен договор. Оваа функција има надлежност да ги наметнува законите во државата и да разрешува избрани функционери. Но, тој не успеал да го воспостави владеењето на правото, да ја подобри полицијата и правниот систем и да ги постави основите за поедноставен устав. За време на двегодишниот мандат Ешдаун изјавил дека негова цел била да работи "со луѓето од Босна и Херцеговина за да ја придвижи земјата напред кон целосна државност во состав на Европа". Меѓутоа, оваа негова мисија се оценува како неуспешна и јалова.

ГЛАВА" ИЛИ ФИРЕРИ" ВО ПРИШТИНА

**ТРОЈКАТА КОЈА ЈА ДОСРЕДИ БОСНА:
СОЛАНА, ШЕФЕР И ЕШДАУН**

и да работам заедно со водачите на Босна и Херцеговина на позиционирањето на оваа земја на патот кон ЕУ", изјави словачкиот дипломат при преземањето на функцијата.

Лајчак говори течно англиски, германски, руски и бугарски јазик, како и босански, хрватски и српски.

ринци, каде станал најмлад командант на специјалната бродска ескадра. Откако го совладал малајскиот јазик, заминал за Хонг Конг, а во 1967 г. учел кинески. Во 1970 г. се вратил во Велика Британија. Во 1972 г. Ешдаун влегол во Министерството за надворешни работи, познато како Форин офис. Меѓу 1972 и 1976 г. служел во Британската

ХОЛАНДСКОТО ЛАЛЕ

Кој е новиот специјален претставник на ЕУ во Приштина, Питер Фејт? Нам добро познатиот холандски дипломат, уште еден од бриселската "масонска ложа", кој се обидува да ја наметне волјата на меѓународната елита.

Питер Фејт Корнелиус, директор на НАТО за кризни операции, студирал политички науки на Универзитетот "Лозана" во Швајцарија. Во 1970 г. дипломирал на Флечер школата за право и дипломатија во Медфорд Масачусетс, САД. Во холандското Министерство за надворешни работи, Одделение за НАТО, влегол во далечната 1970 г. Станал втор секретар на Амбасадата во Дамаск (1973/75). Потоа бил именуван за прв секретар во холандската Амбасада во Бон (1975/79), а подоцна ја вршел функцијата прв секретар на холандската мисија во ОН, Њујорк (1979/82). Бил и началник на Одделението на ОН за политички прашања во министерството (1982/85), па вршител на работите во Каргум (1985/89). Директор за меѓународните организации во Министерството за надворешни работи бил во периодот 1989/92. Тој бил и заменик на постојниот претставник на Мисијата на Холандија при НАТО и WEU

(1992/95), амбасадор без портфел (1997/98). Во 1995 г., од страна на НАТО, Фејт бил именуван за политички советник на командантот на IFOR за БиХ (мисијата му завршила во март 1997 г.). Од август 1998 до октомври 2001 г. работел во рамките на НАТО, како дел од меѓународниот персонал, при што бил и директор на Директоратот за управување со кризи и операции, односно како началник на Task force за Балканот. Во 2001 г. бил претставник на НАТО во преговорите за привршување на воените дејства на Албанците од Прешево, Бујановац и Медвеѓе. Неговото име често било присутно и спомнувано во аналитичките текстови посветени на состојбите на Косово, во 2004, 2005, 2006 и 2007 година. По Балканот, Питер Фејт бил началник и на Европската мисија за надгледување на мирот во Индонезија, областа Ачех, позната по богатство со нафта и гас, која дури по 29 години станала мирна.

ШПАНСКИОТ МАТАДОР

Највисок меѓу високите или елитните европски дипломати е шпанскиот рибар, или ако сакате матадор, чија кариера тесно е поврзана со врските кои тој ги негува со кралскиот двор во Мадрид, а тоа значи и со Бакинџемската палата во Лондон. Високиот претставник за надворешна и безбедносна политика на ЕУ, Хавиер Солана, е роден во Мадрид, Шпанија, во 1942 г. Потекнува од славна шпанска фамилија. Тој е доктор по физика и е Фулбрајтов стипендист, кој посетувал неколку американски универзитети. Пред да влезе во политиката, предавал физика на мадридскиот универзитет "Комплутенс". Солана се вклучил во шпанската Социјалистичка партија во 1964 г. Во младоста бил познат како радикал, кој му се спротивставувал на режимот на генерал Франциско Франко. Бил избран за член на Парламентот во 1977 г., а од 1982 г. бил член на Кабинетот на премиерот, меѓу другото, и министер за култура, портпарол на Владата и министер за образование и наука. Во јули 1992 г. станал министер за надворешни работи, во силната пронатовска Влада во Мадрид, место кое го држел сè додека не станал генерален секретар на НАТО, во декември 1995 г.

Со неговото доаѓање на чело на оваа организација НАТО се инволвира на Балканот. За неколку дена од преземањето на функцијата, предводени од НАТО, повеќенационалните сили (ИФОР), биле испратени во Босна да ги зајакнат воените аспекти од Дејтонски-

от мировен договор. За време на козовската криза, НАТО ги насочил воздушните напади против поранешната СРЈ (1999). Тогашниот американски амбасадор во НАТО, Александар Вершбовм, за Солана рекол:

"Тој е исклучителен во постигнувањето консензус, кој работи зад сцената со лидерите на двете страни на Атлантикот за да обезбеди дека НАТО е обединет кога тоа е важно".

Во октомври 1999 г. Солана го напуштил НАТО за да стане генерален секретар на Советот на Европската унија и негов прв "висок претставник" за општа надворешна и безбедносна политика. Негова задача е да предлага идеи и да анализира политички опции, со

прашања поврзани со планирање на одбраната. Откако ја завршил својата должност во 1980 г., Шефер бил личен секретар на четири последователни министри за надворешни работи сè до 1986 г. По парламентарните избори во Холандија, одржани во 1986 г. тој бил избран во Претставничкиот дом, како кандидат на Христијанската демократска алијанса (ЦДА), при што станал претставник за надворешна политика. Исто така, тој бил член на постојаните комисији за правда, европски работи и одбрана во Парламентот, а од 1989 до 1994 г. бил претседател на постојаната комисија за соработка за развој. Од 1986 до 1994 г. Шефер бил член на парламентарните собранија на Советот на

ШПАНСКИОТ ДИПЛОМАТ Е ТУПАНИЦА НА ЕУ И НА НАТО

цел да им помогне на лидерите на ЕУ да се согласат за прашања од надворешната и безбедносната политика, со што ќе ѝ обезбеди на ЕУ повеќе политичка тежина во меѓународните работи.

МИНУТИ ЗА ШЕФЕР

Јап де Хоп Шефер е роден на 3.4. 1948 г., во Амстердам. Дипломирал право на Универзитетот "Лејден" во 1974 г. Во текот на наредните две години го отслужил воениот рок во Кралските воздушни сили на Холандија и бил демобилизиран како резервен офицер. Станал член на Министерството за надворешни работи на Холандија во 1976 г. Во текот на неговата дипломатска служба извршувал различни функции. Бил секретар во холандската Амбасада во Акра, Гана (1976/78), а потоа добил позиција во Постојаната делегација на НАТО во Брисел, каде бил одговорен за

Европа и на Западноевропската унија. Наредните три години тој бил член на Северноатлантското собрание. Откако две години бил заменик-претседател на ЦДА, во 1997 г. Шефер го презел претседателството на партијата. Во октомври 2001 г. поднел оставка и него го наследил Јан Питер Балкененде. По победата на ЦДА на изборите во мај 2002 г. Шефер бил министер за надворешни работи. Поздравувајќи го назначувањето на Шефер како негов наследник, лорд Робертсон рекол дека тој доаѓа во време на радикална трансформација на НАТО, кога Алијансата настојува да се приспособи на новата одбранбена средина.

"Шефер е вистинскиот човек кој ќе се погрижи НАТО да остане најуспешната светска одбранбена алијанса", истакнал лорд Робертсон.

Шефер говори француски, германски и англиски јазик.